

06 - Recomanació de polítiques per combatre l'abandonament escolar

Objectiu: Influir en la presa de decisions en tots els nivells per tal d'establir polítiques i estratègies que fomentin que tot el sistema se centri en l'abandonament escolar prematur.

Justificació: L'abandonament escolar prematur és un problema social enormement complex que té conseqüències a llarg termini tant en el creixement econòmic com en l'individu i que, per tant, no es pot resoldre només amb la intervenció dels proveïdors del sector educatiu. Per reduir-lo, cal una cooperació intersectorial eficaç amb els diversos grups d'interès, com ara empreses, orientadors professionals, agents socials, proveïdors d'atenció sanitària, organitzacions juvenils, famílies i associacions de pares i mares. També és fonamental disposar d'unes polítiques integrals basades en dades contrastades. Entre les regions associades en aquest projecte, hi ha grups que presenten una freqüència més alta d'alumnes que abandonen l'escola. Els resultats del projecte ofereixen un valor addicional per a l'elaboració d'estratègies que ajudin a prevenir que els joves pateixin desavantatges a causa del seu origen social.

Resum de la recomanació:

El projecte vol animar els grups d'interès regionals i locals a combatre l'abandonament escolar prematur amb la finalitat d'aconseguir un dels principals objectius educatius de l'estratègia europea per al 2020: reduir l'índex d'abandonament escolar i deixar-lo per sota del 10 % a la Unió Europea.

La definició d'*abandonament escolar prematur* que hem utilitzat en el projecte és la mateixa que s'utilitza a la UE i fa referència als joves que han abandonat l'educació i la formació havent acabat només l'educació secundària mínima o menys i que ja no estan en el sistema educatiu o formatiu.

Per trobar solucions duradores i integrals que permetin lluitar contra l'abandonament escolar prematur, el projecte s'ha centrat a tractar tota la cadena d'aquest fenomen: prevenció, intervenció i compensació per assolir els objectius, que són: desenvolupar un mètode conjunt per identificar els estudiants en zona de risc i fer-ne un seguiment per evitar-ne l'abandonament; desenvolupar un mètode conjunt per trobar els joves que han abandonat l'educació i per identificar les seves necessitats per tornar a motivar-los i reintegrar-los mitjançant la intervenció, i desenvolupar mètodes i solucions conjunts per a mesures de compensació amb les quals tornar a introduir en l'educació els alumnes que han abandonat l'escola prematurament.

L'associació de les cinc autoritats regionals, escoles de secundària superior i la xarxa política de l'Assemblea de Regions d'Europa també ha elaborat un conjunt d'eines amb mètodes i pràctiques d'èxit per combatre l'abandonament escolar prematur gràcies a l'intercanvi de coneixement i experiències. Cada regió associada ha recopilat la seva contribució a les eines de metodologies del projecte per a tota la cadena d'abandonament, adaptades a les condicions nacionals i regionals, però també a partir de les bones pràctiques compartides i dels resultats d'activitats d'aprenentatge similars amb participació internacional i amb la seva xarxa de professions diferents dins de l'organització mateixa i fora.

Els socis del projecte han comptat amb la implicació d'una àmplia gamma d'agents i grups d'interès per tal d'obtenir una perspectiva completa de tot aquest procés de causa i efecte, que també és essencial per elaborar polítiques integrals centrades en tota la cadena que vulguin assolir resultats sostenibles.

Missatges clau per elaborar polítiques que combatin amb èxit l'abandonament escolar prematur

Sobre la base de quatre estudis de les metodologies emprades a cada regió i del conjunt d'eines del projecte, l'associació de regions ha analitzat la situació de l'abandonament escolar prematur (AEP) a les cinc regions que hi participen i ha redactat la seva recomanació per a una sèrie de mesures amb la finalitat d'influir en les decisions polítiques del futur en matèria de suport i creació de capacitats a les escoles i en la societat per combatre l'abandonament escolar prematur.

- **Desenvolupar un sistema d'alerta precoç basat en una recopilació i intercanvi de dades i un seguiment sistemàtic i una avaluació que siguin adequats**
- **Elaborar estratègies regionals sostenibles amb un compromís polític i econòmic a llarg termini per combatre l'abandonament escolar prematur**
- **Garantir un inici precoç de la intervenció, amb un pla, unes rutines i un seguiment basats en la cooperació intersectorial per poder contrarestar l'AEP**
- **Promoure una col·laboració sistemàtica entre els grups d'interès per elaborar les mesures més adients i eficaces de prevenció, intervenció i compensació**
- **Reforçar les escoles per crear un entorn d'aprenentatge d'alta qualitat i de recolzament centrat en les necessitats dels estudiants i basat en unes bones relacions i en la confiança entre l'estudiant i el personal de l'escola i també entre els estudiants mateixos.**
- **Desenvolupar un sistema eficaç d'orientació i assessorament individual des d'un estadi inicial de la prevenció fins que l'estudiant que ha abandonat l'escola torna a introduir-se en l'educació, i garantir la implicació dels estudiants durant tot aquest procés.**
- **Donar suport a les escoles perquè augmentin la seva capacitat de combatre l'AEP mitjançant equips de professionals diversos, tots els recursos disponibles i aprofitant les bones pràctiques.**
- **Crear programes alternatius de segona oportunitat amb trajectòries integrals i flexibles, amb un pla d'estudis adequat i atractiu i amb l'assistència dels alumnes al centre. Augmentar l'accessibilitat d'aquest programa per a tots els joves.**
- **Cursos personalitzats per a immigrants i joves que pateixen desavantatges per tal d'assolir una integració eficaç i oferir trajectòries educatives.**

ANNEXOS

Nom de la regió i del país: Västernorrland, Suècia

Destinataris: Responsables regionals de la presa de decisions; polítics municipals, direccions de les escoles municipals, polítics del consell regional, l'associació d'autoritats locals, l'administració de la regió de Västernorrland. Responsables de la presa de decisions d'organitzacions de les regions associades.

I. Prevenició

1) Definició en el context del projecte

Mesures per identificar els estudiants en zona de risc i fer-ne un seguiment per evitar-ne l'abandonament escolar mitjançant la cooperació intersectorial: identificar els estudiants en zona de risc, definir-ne les necessitats i prevenir-ne l'abandonament escolar.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

Segons la legislació sueca, les escoles tenen l'obligació de cooperar en les tasques relacionades amb la prevenció de l'abandonament. Això inclou (els professors) i també els consells escolars municipals i els directors d'escola. (Llei de l'escola sueca 29, capítol 13§)

A Västernorrland, com a tota Suècia, els joves tenen garantida l'orientació i el suport que necessiten a cada etapa de l'ensenyament. S'atorgarà una atenció particular a tots els qui necessitin un suport especial, així com als joves immigrants. S'ofereix a tots els joves el suport oportú d'acord amb les seves necessitats per tal d'ajudar-los a madurar i a consolidar les seves competències en l'estudi, l'aprenentatge i l'educació.

El **suport general** forma part del treball habitual de l'escola i es basa en els drets de tots els estudiants a rebre una educació, una orientació i un suport diaris d'alta qualitat a l'escola.

Suport intensificat: Si l'aprenentatge no evoluciona de la manera prevista, malgrat els sistemes de suport, pot donar-se a l'estudiant un suport intensificat, que és un suport de naturalesa més intensiva i duradora que el suport general.

El **suport especial** s'ofereix als estudiants que no aconsegueixen els seus objectius de creixement, desenvolupament o aprenentatge mitjançant altres mesures de suport.

El projecte del govern suec "Delegació per als joves fins a la feina" (DUA, per les sigles en suec), iniciat el 2014 té la missió de garantir que les polítiques de mercat laboral contra l'atur juvenil tinguin un impacte més gran a escala local. La delegació vol promoure la col·laboració estatal i municipal i la creació de noves formes de col·laboració. El treball es basarà tant en els programes de mercat laboral actuals, com en les iniciatives futures en les polítiques de mercat laboral. L'informe final estarà llest el 2018.

L'eina principal de la delegació pel que fa a col·laboració són els acords locals entre els municipis i el servei d'ocupació. Un punt de partida important per a les activitats de la delegació és el diàleg amb el municipi sobre com les autoritats estatals i locals poden enfortir i ampliar la cooperació per reduir l'atur juvenil. L'objectiu és aconseguir l'atur juvenil més baix de la UE per a l'any 2020.

3) Missatges clau:

Durant el projecte, s'ha debatut amb docents i estudiants quins eren els mètodes amb més èxit per evitar que els estudiants abandonin l'escola prematurament. Els nostres missatges clau també es basen en el treball de desenvolupament dut a terme al llarg dels anys a les institucions educatives i en els diversos serveis d'orientació i suport de la zona. En el projecte, aquestes accions han estat destacades per molts dels socis internacionals, com ara el programa "Un esforç per a l'aprenentatge" a Østfold (Noruega) i "El Llindar" a Catalunya.

Recomanem que l'atenció en la prevenció se centri en:

- Flexibilitat

L'escolarització hauria de ser més flexible i hi hauria d'haver més opcions individuals per escollir després de l'educació obligatòria.

- Treball en equip

Els equips de salut de l'alumnat haurien de treballar més estretament tant amb els docents com amb els pares.

- Principi de "L'orientació és responsabilitat de tots"

Tothom que estigui relacionat amb els joves a l'escola ha de tenir responsabilitat a l'hora d'orientar-los.

- Cooperació entre autoritats i grups d'interès diversos

Els serveis socials, les empreses d'ocupació, etc. haurien d'intercanviar informació periòdicament.

- Apoderament/inclusió

Els estudiants haurien de tenir més participació en la planificació dels seus propis estudis.

- Vies ràpides per als immigrants

Per poder integrar abans els immigrants en la societat i la vida laboral, l'escola hauria de trobar les vies més ràpides possibles, tant en educació com en la introducció a l'idioma i per motius socials.

Recerca: Entrevistes i enquestes dins del projecte. "Vägar framåt" U2015/05478/UF, "Ungdomar utanför gymnasieskolan – ett förtydligat ansvar för stat och kommun", SOU 2013:13

II. Intervenció:

1) Definició en el context del projecte

Mesures per detectar estudiants abans que abandonin l'escola prematurament i per identificar-ne les necessitats per tal de tornar a motivar-los i convèncer-los que tornin a l'ensenyament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

El Parlament suec va decidir al juny de 2014 que, a partir de l'1 de gener de 2015, substituïria l'autoritat municipal per a la informació, KIA, per una autoritat per a les activitats municipals, KAA. L'autoritat per a les activitats municipals s'ocupa de tots els joves que han acabat l'educació obligatòria, tenen menys de 20 anys i no estan en el programa nacional ni han acabat un programa nacional en l'educació secundària superior o en programes nacionals o de disseny especial en l'educació secundària superior. Això vol dir que tots els joves que assisteixen al programa introductori (IM) o que han abandonat l'educació secundària i demostren que tenen estudis previs estan plenament sota la responsabilitat de l'autoritat per a les activitats municipals (KAA).

La transició entre l'educació obligatòria i l'educació secundària superior es fa amb un intercanvi d'informació entre les escoles i l'organitzen els orientadors escolars o els coordinadors de la KAA.

3) Missatges clau:

A Suècia, el canvi vers uns estudis menys teòrics en els cursos de formació professional (2011) va fer que els estudiants hi perdessin interès. Una dada que es pot aprendre d'aquest fet és que tots els estudiants haurien d'obtenir uns requisits bàsics i, si volen, més endavant podrien escollir centrar-se més en el treball pràctic. El Consell Regional de Hampshire ha presentat diverses formes de finançar projectes diferents que podrien obrir possibilitats d'afegir recursos addicionals al finançament actual. Durant el projecte, hem après que es poden obtenir bons resultats emprant un personal especialitzat, com ara els "educadors motivadors" de les escoles populars superiors sueques (Folkhögskola). Aquests educadors podrien desplegar-se també a l'educació obligatòria i a la secundària superior si s'hi dediqués prou finançament.

Recomanem que s'atorgui finançament municipal o estatal per a:

- Suport als estudiants per tal de reduir l'absentisme escolar: per exemple, guies per a estudiants, suport en els estudis o educadors motivadors.
- Persones que puguin dur a terme tasques de divulgació i supervisar la situació social de l'estudiant en el dia a dia: per exemple, acompanyar els estudiants a l'escola, fer un seguiment de la situació social, etc.
- L'equip de salut de l'alumnat, perquè pugui passar més temps en tasques d'intervenció i prestar més atenció als qui necessitin suport especial i als joves immigrants.

Els equips de salut de l'alumnat haurien de treballar en les tasques següents:

- Consultes amb els docents i els orientadors escolars
- Actes informatius i de formació per a docents i personal
- Grups d'intervenció precoç
- Converses individuals per fomentar i afavorir l'aprenentatge i l'adaptació
- Grups de benestar de l'alumnat
- Treball en xarxa intern i extern, a l'escola
- Orientació dels joves cap a activitats i serveis
- Cooperació amb l'educació bàsica i altres agents de la fase de transició.

Recerca: Entrevistes i enquestes dins del projecte. SKL 2012 "Motverka studieavbrott", "Ungas övergångar mellan skola och arbete, Förutsättningar, lokala strategier och åtgärder." Umeå universitet 2013

III. Compensació

1) Definició en el context del projecte

Mesures per tornar a introduir en l'educació els estudiants que han abandonat l'escola prematurament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

A Suècia, com a Noruega, els joves tenen dret per llei a l'educació secundària entre els 16 i els 20 anys. A Västernorrland, hi ha diverses vies perquè els alumnes amb AEP / ni-nis tornin a entrar al sistema escolar.-Les opcions més habituals són:

Programa d'educació secundària superior / IM

Escola popular superior (Folkhögskola)

Educació municipal per a adults

Projectes regionals amb l'objectiu que els joves tornin a escolaritzar-se

Projectes d'inserció "Plug-in" en altres regions de Suècia finançats pels fons socials europeus.

Escoles de segona oportunitat a Västernorrland (el projecte UTAS de Sollefteå) i a altres parts de Suècia.

3) Missatges clau:

Recomanem que s'atorgui finançament i atenció municipal o estatal per a:

- Mètodes alternatius per a ni-nis, com ara assistir a una escola popular superior a partir dels 16 anys o altres solucions flexibles. Hi ha algunes ofertes alternatives a Västernorrland per al cas que no funcionin les ofertes tradicionals.
- Informació a l'escola, fins i tot des dels cursos més inicials, sobre la qüestió dels riscos que comporta convertir-se en ni-ni i els problemes que podria suposar en el futur.
- Els municipis haurien d'assumir més responsabilitat a l'hora de crear llocs de treball socials, en l'aprenentatge en forma de projectes o en les pràctiques laborals per als qui no estan inclosos en el sector educatiu. Això també es podria fer dins del marc de les KAA (els serveis municipals de seguiment) i/o el servei d'ocupació.

- Esforços conjunts per cooperar i per intercanviar informació entre el servei d'ocupació, els serveis socials, les escoles populars superiors (Folkhögskola), l'educació municipal per a adults, els centres de tractament i l'escola obligatòria, etc. per tal d'arribar a tants ni-nis com sigui possible.
- El municipi hauria d'organitzar reunions periòdiques entre tots els agents implicats en col·laboració amb l'escola secundària superior: el servei d'ocupació, les empreses locals, els serveis socials, etc. per garantir les millors ofertes possibles de pràctiques laborals i mètodes de compensació.
- Accions que aprofitin altres mètodes d'èxit, com ara els cursos de motivació a l'estudi de les escoles populars superiors. Introduir grups petits i un entorn diferent al de l'escola tradicional és un factor d'èxit.

La detecció ràpida dels ni-nis és crucial i es pot aconseguir amb una col·laboració adequada entre els agents amb la intenció de reintegrar a l'educació aquest grup objectiu.

Per poder oferir solucions individuals i flexibles, calen més recursos financers. Tant els proveïdors de serveis socials com d'atenció sanitària i d'ocupació es beneficien econòmicament de la reducció de l'índex d'AEP, mentre que les escoles hauran de crear recursos addicionals per combatre l'actual abandonament escolar prematur, perquè el seu pressupost és limitat. Aquest fet podria quedar compensat amb un intercanvi de costos entre els agents socials que es beneficien de la reducció de l'abandonament escolar i les escoles que incorren en aquesta tasca compensatòria. Aquest intercanvi tindria una gran repercussió en la distribució econòmica dins dels municipis i les regions.

Recerca: Entrevistes i enquestes dins del projecte. M. Hugo (2011), Från motstånd till framgång: att motivera där ingen motivation finns. Länsstyrelsen rapport 2011, "En dörr in – flera vägar ut".

Nom de la regió i del país: Catalunya (Espanya)

Destinatari: Responsables de la presa de decisions i polítics dels departaments d'Educació, Serveis Socials i Ocupació del Govern (Generalitat de Catalunya), diputacions i ajuntaments. Aquest informe també pot ser interessant per a les organitzacions socials, encarregades d'implementar la major part de les mesures relatives a l'AEP, i per a les seves federacions (com la Taula del Tercer Sector).

I. Prevenició

1) Definició en el context del projecte

Mesures per identificar els estudiants en zona de risc i fer-ne un seguiment per evitar-ne l'abandonament escolar mitjançant la cooperació intersectorial: identificar els estudiants en zona de risc, definir-ne les necessitats i prevenir-ne l'abandonament escolar.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

En els darrers anys, l'abandonament escolar prematur (AEP) ha passat a formar part de l'agenda política espanyola i catalana com un problema greu, i, tot i que hi ha diversos projectes i mètodes per prevenir aquesta problemàtica, sempre s'ha limitat a l'educació obligatòria (de 6 a 16 anys).

La major part dels projectes es duen a terme dins de l'"atenció a la diversitat" i l'orientació.

Orientació

Des de fa alguns anys, dins l'educació obligatòria hi ha orientadors que ajuden els mestres a detectar i tornar a motivar els estudiants que es troben en la zona de risc d'AEP. Són psicòlegs, psicopedagogs i

treballadors socials, i el Ministeri d'Educació n'ha regulat les tasques perquè puguin treballar de la manera més eficaç.

En poques paraules, l'orientació ha de garantir el suport a cadascun dels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Això implica garantir competències acadèmiques, professionals i socials (d'autonomia, de creixement personal i d'integració social). A més, l'atenció a l'AEP està directament vinculada a les funcions i als objectius de l'orientació, especialment en l'educació secundària.

Altres accions específiques per atendre la diversitat

Quan finalment es detecta els estudiants en zona de risc, l'escola decideix quina mesura és la millor entre totes les que ha ofert el sistema educatiu en els últims anys. Aquestes iniciatives s'han desenvolupat juntament amb l'"atenció a la diversitat" i això vol dir que aquestes mesures:

- 1) Han de tenir com a finalitat atendre les necessitats educatives de cada estudiant per tal que pugui assolir les competències bàsiques i els objectius educatius.
- 2) Han de proporcionar adaptació curricular i diversificació, en grups d'aula petits o en grups convencionals amb un reforç especial.
- 3) Han d'adreçar-se no només a alumnes amb necessitats educatives específiques, sinó també als nouvinguts i als estudiants amb altes capacitats intel·lectuals, discapacitats o trastorns greus de conducta.
- 4) Han de proporcionar-se dins del projecte educatiu de l'escola. No obstant això, les escoles poden decidir quines mesures adopten i quines no, depenent del seu propi context.

1) Escola Primària: a) Classes de reforçb) Plans de la comunitat educativa2) Escola Secundària: a) Mesures generals i) Reforçar l'ensenyamentii) Diversificar els procediments i les activitats d'ensenyament i d'aprenentatge, així com les activitats d'avaluaciób) Mesures específiques i) Programa intensiu de milloraii) Programes de Diversificació Curricular: classes obertes, projectes singulars, cursos per als nouvinguts:c) Mesures extraordinàries: i) beca compartida (UEC)ii) Suport a l'Educació Especial (USEE)

A més, cal incloure les organitzacions d'educació no formal i les d'educació en el temps lliure que també implementen cursos de reforç, programes de diversificació curricular i programes de beques compartides en coordinació amb les escoles, tant si reben fons públics com privats.

3) Missatges clau:

1. **El treball de prevenció ha de començar en l'educació primària.** L'abandonament escolar i la deserció apareixen en l'escola secundària, però algunes de les causes es poden detectar i afrontar des de molt abans, en un treball cooperatiu amb altres organitzacions, com ara els serveis socials o els serveis de salut.

2. L'orientació professional i personal és una de les mesures més importants per atendre la diversitat. Caldrà que actui d'acord amb la diversitat de ritmes, nivells, estils d'aprenentatge, habilitats personals, motivacions i situacions personals, en una relació individualitzada.
3. També s'ha de desenvolupar l'adaptació curricular i els programes de diversificació curricular, com ara grups d'aula més petits i flexibles, suport i reforç educatiu en els grups convencionals i programes educatius personalitzats, etc.
4. Cal garantir aquestes mesures mitjançant un pressupost ordinari segons la dificultat i les necessitats de cada centre, sigui quina sigui la seva situació econòmica.
5. Aquestes mesures no només s'han d'adreçar a estudiants amb necessitats educatives específiques, sinó també als nouvinguts i als estudiants amb altes capacitats intel·lectuals, discapacitats o trastorns greus de conducta.

II. Intervenció:

1) Definició en el context del projecte

Mesures per detectar estudiants abans que abandonin l'escola prematurament i per identificar-ne les necessitats per tal de tornar a motivar-los i convèncer-los que tornin a l'ensenyament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

A Catalunya, la intervenció és l'etapa més feble dins del procés de lluita contra l'abandonament escolar. L'Administració pública no té informació sobre els alumnes que abandonen l'escola obligatòria fins que troben feina, inicien una formació nova o demanen ajuda en una oficina d'ocupació o als serveis socials.

A més, ni la legislació espanyola ni el dret català no esmenten res sobre aquesta qüestió. A causa de la manca de regulació, alguns ajuntaments i especialment algunes entitats socials han desenvolupat xarxes amb escoles i altres centres educatius per identificar els joves tan aviat com sigui possible. Malauradament, aquestes xarxes són iniciatives locals i no hi ha un registre compartit i públic d'aquests joves. Per tant, la informació no es comparteix i, sense aquest tipus de xarxes, és molt difícil entrar en contacte amb els joves que han abandonat els estudis prematurament. A més, la majoria de les vegades, la detecció es porta a terme de manera reactiva, no proactiva, per exemple, quan els joves i/o les seves famílies s'inscriuen en un programa degut només al boca-orella.

En el darrer any, però, dins del marc del programa Garantia Juvenil, el Govern català ha estat preparant (amb experts i organitzacions socials de base) una bateria de programes que ajudin a detectar aquests joves i a crear itineraris educatius a llarg termini per als estudiants que estan en risc de deixar l'escola, com ara plans per a estudiants entre 14 i 21 anys.

De la mateixa manera, els Departaments de Treball i d'Ensenyament han començat a treballar conjuntament per establir vies i ponts orientats a detectar i ajudar els estudiants majors de 16 anys que volen abandonar l'escola (o ho acaben de fer) i donar-los una resposta ràpida per tornar a motivar-los per reintegrar-se al sistema educatiu. Actualment, passar de l'escola secundària obligatòria a programes de segona oportunitat no és gens fàcil i és en aquest procés que hem perdut la major part dels joves.

3) Missatges clau:

1. És molt important atendre els joves que han abandonat el sistema educatiu tan aviat com sigui possible. Com més triguem a contactar-los, més difícil serà reintegrar-los.
2. Cal cooperació entre tots els agents i especialment entre les autoritats educatives i laborals, per poder establir ponts i acompanyar els joves cap a altres vies.
3. Hi hauria d'haver un protocol per afavorir que les escoles informin immediatament sobre un abandonament o, fins i tot, abans que es produís, per tal d'oferir al jove una escola de segona oportunitat o un recurs similar, tan aviat com sigui possible.

III. Compensació

1) Definició en el context del projecte

Mesures per tornar a introduir en l'educació els estudiants que han abandonat l'escola prematurament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

Catalunya (i Espanya) té una de les taxes d'abandonament escolar prematur més elevades d'Europa (21,9 %). El problema no surgeix al final de l'educació obligatòria, sinó al principi.

Una de les raons principals d'aquesta situació és la capacitat del mercat de treball català i espanyol d'oferir feines fàcils i poc qualificades per als joves menors de 18 anys. En els darrers cinc anys, aquesta situació ha canviat i la majoria dels estudiants decideixen quedar-se en el sistema educatiu, perquè ja no és tan fàcil aconseguir aquest tipus de feina i perquè saben que necessiten un títol acadèmic per treballar. No obstant això, les taxes d'abandonament encara són massa elevades.

Per lluitar contra aquesta situació, el Govern català està desenvolupant molts programes adreçats a ajudar els estudiants a reintegrar-se en el sistema educatiu o a obtenir un lloc de treball. Tradicionalment, aquests programes s'ofereixen als joves majors de 16 anys. No obstant això, avui dia l'Administració està treballant en programes de segona oportunitat i en ponts entre l'ensenyament i l'ocupació per a estudiants entre 12 i 16 anys d'edat que fracassen en l'educació formal i que probablement abandonaran l'escola. En aquest sentit, el programa europeu de Garantia Juvenil està permetent la implementació de noves polítiques adaptades a tot tipus de situacions i necessitats, especialment els programes integrals, més llargs i més personalitzats, com ara les escoles de segona oportunitat.

Finalment, l'element clau per tenir èxit contra l'abandonament escolar és la cooperació entre l'Administració pública (les àrees d'ensenyament i de treball), les organitzacions socials (que implementen la major part de les accions) i les empreses privades (que donen suport a aquestes organitzacions).

3) Missatges clau:

1. Els itineraris han de ser integrals, més flexibles i, en molts casos, probablement més duradors, d'acord amb els ritmes dels joves.

2. El factor clau principal és l'orientació personal (individualitzada).
3. Hem de provar noves metodologies basades en l'anomenat "aprenentatge mitjançant la pràctica" (*learning by doing*) i nous enfocaments perquè els joves coneguin altres realitats, per exemple, a través d'un mentor, un professional o una empresa.
4. En els programes de compensació, les empreses privades han de participar en el procés des del principi i de formes diferents i cal treballar-hi més estretament.
5. L'itinerari s'ha d'adaptar als joves, ja que n'han de ser els protagonistes. També és essencial l'elaboració d'uns perfils on es considerin les seves motivacions i necessitats.

Nom de la regió i del país: Consell Regional d'Østfold (Noruega)

Destinatari: Responsables de la presa de decisions, polítics dels consells regionals, la direcció administrativa. Responsables de la presa de decisions d'organitzacions de les regions associades.

I. Prevenció

1) Definició en el context del projecte

Mesures per identificar els estudiants en zona de risc i fer-ne un seguiment per evitar-ne l'abandonament escolar mitjançant la cooperació intersectorial: identificar els estudiants en zona de risc, definir-ne les necessitats i prevenir-ne l'abandonament escolar.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

El Consell Regional d'Østfold ha de fer front als mateixos reptes que les autoritats nacionals a l'hora de garantir que els estudiants romanguin a l'escola fins al final de l'educació secundària superior. Per tal de fer-ho, va desenvolupar un pla anomenat "Un esforç per a l'aprenentatge 2012-2016". L'Associació Noruega d'Autoritats Regionals i Locals, que inclou els consells regionals, i la Direcció de Treball i Integració, van signar un acord de cooperació. A partir d'aquí, els consells regionals noruecs han establert els seus propis acords amb les autoritats de treball i benestar corresponents de la seva zona. En aquests acords s'estableix un sistema de cooperació entre els consells regionals i les autoritats de treball i benestar sobre grups objectius que pertanyen a tots dos, entre els quals hi ha els alumnes en risc d'abandonament escolar prematur i els ni-nis. El Consell Regional d'Østfold i les autoritats de benestar i treball van signar, el 2008, el primer acord en aquest sentit.

3) Missatges clau:

Durant el projecte hem fet entrevistes i enquestes a una sèrie d'alumnes, joves i agents clau de l'educació, el món laboral i els serveis socials. També hem organitzat tallers amb socis regionals. Basant-nos en les conclusions d'aquestes activitats, hem descobert que, per evitar l'abandonament escolar prematur, el factor d'èxit més important és *establir unes bones relacions*. Això s'aplica tant a les relacions entre alumnes com entre els alumnes i tot el personal de l'escola. Unes *bones relacions* haurien de ser la prioritat general de tot el sistema educatiu i de tota la cadena de mesures previstes per reduir l'abandonament escolar prematur: prevenció, intervenció i compensació. De la mateixa manera, creiem que la *cooperació* entre els agents clau és bàsica i hauria de ser un dels principis

universals. Entre les polítiques implementades, caldria incloure ambdós elements: establir unes bones relacions i la cooperació intersectorial.

Pel que fa a les mesures de prevenció, el nostre missatge clau és que es posi en pràctica el següent: un pla per reduir l'absentisme que inclogui rutines de seguiment, la detecció precoç i la intervenció anticipada en casos d'alumnes amb problemes. També recomanem activitats extraescolars a l'escola. Un grup objectiu important dins del context de l'abandonament escolar prematur és el dels immigrants acabats d'arribar. Des de Catalunya hem conegut un curs que contribueix a una integració ràpida i el recomanem com a mesura important.

Finalment, recomanem l'ús d'unes eines digitals adequades. Un exemple n'és l'AMN-insight de la regió de Tulcea per a avaluacions i orientació professional.

II. Intervenció:

1) Definició en el context del projecte

Mesures per detectar estudiants abans que abandonin l'escola prematurament i per identificar-ne les necessitats per tal de tornar a motivar-los i convèncer-los que tornin a l'ensenyament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

Els serveis de seguiment es posaran en contacte amb els joves que abandonin l'educació secundària superior. Segons la legislació nacional, els consells regionals noruecs són els responsables dels serveis de seguiment (en noruec, *Oppfølgingstjenesten* o OT). Els OT es van establir després de la important reforma escolar del 1994, anomenada *Reform 94*, que atorgava a tots els joves de Noruega el dret a l'educació secundària superior. Els serveis de seguiment van adreçats als joves que tenen aquest dret a l'educació per llei d'acord amb la Llei de l'educació. Els OT faran el seguiment dels joves que no estiguin a l'educació o treballant.

3) Missatges clau:

De la recerca existent, no se n'extreuen prou proves per decidir de manera concloent quines mesures específiques són les més eficaces. Hi ha, però, algunes *categories* de mesures que destaquen perquè són més eficaces que altres. Entre aquestes hi ha l'assessorament, la identificació prematura dels problemes i una intervenció ràpida quan sorgeixen els problemes. La qualitat de la implementació té molt a veure amb el resultat aconseguit: cal adaptar les mesures al context local i als recursos disponibles i, a més, s'ha de fer un seguiment de la implementació tal com s'hagi previst.

Com s'ha esmentat més amunt, establir unes bones relacions és d'una importància vital. És necessari comptar amb professors i personal especialitzat i de recolzament perquè les mesures d'intervenció siguin adequades. La metodologia que s'ha usat a *El Llindar, Escola de Segona Oportunitat* a Catalunya és un exemple de com es podria treballar per establir aquestes bones relacions. Basada en la mentoria i centrada en els interessos i necessitats personals, l'escolta activa, l'orientació subjectiva en un procés vital i formatiu, un vincle afectiu i la pedagogia de la responsabilitat, l'alternança entre formació i treball, el suport familiar i la coordinació amb els dispositius socials i educatius del territori, *El Llindar, Escola de Segona Oportunitat* és un exemple del qual podem aprendre.

A Østfold, la manca de pràctiques en empreses és un repte important del sistema educatiu i una de les causes principals de l'abandonament escolar prematur. Durant el projecte, també hem descobert que un punt feble de les iniciatives per tornar a motivar i reintegrar els alumnes és que els programes dels estudis professionals inclouen massa teoria en els seus plans d'estudis. Recomanem que els programes d'estudis professionals siguin més pràctics i adaptats. El *Programa d'Inversió Juvenil de Hampshire* amb formació en pràctiques i contractes de

pràctiques per ajudar a obtenir una experiència directa en el lloc de treball, té un gran interès en aquest context. Aconseguir experiència laboral té una importància vital per als joves i per això és necessari que hi hagi més pràctiques. També recomanem que el coneixement del mercat laboral i del món del treball s'utilitzi com a factor de motivació. És el que duen a terme diversos socis internacionals; un exemple n'és el programa *Segona oportunitat* de Tulcea.

L'absentisme escolar sovint és un precursor de l'abandonament escolar prematur. Recomanem la implementació d'un enfocament sistemàtic per reduir l'absentisme escolar. Hi ha molts agents implicats en iniciatives per reduir l'abandonament escolar prematur i recomanem fermament que aquests agents diversos acordin com treballar junts d'una manera sistemàtica i coordinada. Al municipi de Härnösand, a Västernorrland, hi ha l'exemple d'una iniciativa coordinada per reduir l'absentisme escolar. *Joves al Centre* és una mesura transversal per prevenir l'abandonament escolar i reduir les absències no autoritzades en alumnes entre 7 i 20 anys. És un sistema per promoure l'assistència a l'escola i reduir l'absentisme mitjançant un seguiment a través d'un espai comú entre agents diferents al municipi de Härnösand, en què s'utilitza la biblioteca com a espai alternatiu. Aprofiten els recursos existents de manera efectiva i creen un entorn en el qual els joves se senten segurs.

III. Compensació

1) Definició en el context del projecte

Mesures per tornar a introduir en l'educació els estudiants que han abandonat l'escola prematurament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

A Noruega, els joves tenen dret per llei a l'educació secundària superior segons la Llei de l'educació, article 3-1, i tots els consells regionals han d'oferir una educació secundària superior completa als joves d'entre 16 i 21 anys. Per als alumnes que han deixat l'escola i estan en procés de reintegrar-s'hi, hi ha diverses mesures i mètodes de compensació en curs a la regió d'Østfold. No totes aquestes mesures s'han concebut especialment per a alumnes que han abandonat l'escola prematurament i estan en procés de reintegrar-se al sistema educatiu, però poden servir igualment com a mesura per a aquest grup. A Østfold, no hi ha una solució que pugui denominar-se *escola de segona oportunitat*, però molts dels agents clau creuen que aquesta seria una alternativa necessària.

3) Missatges clau:

Són necessàries ofertes alternatives per als joves que estan fora del sistema educatiu. Alguns dels estudiants que han abandonat l'escola prematurament no estan llestos per a l'escola convencional ni per a pràctiques laborals en empreses.

Necessiten altres opcions, que preferiblement incloguin més pràctiques i menys teoria. També poden ser una opció els mètodes d'aprenentatge alternatius. Recomanem que l'alternativa de la "segona oportunitat" estigui disponible per als joves que necessitin aquest tipus d'ofertes. Entre els socis internacionals, hi ha diversos bons exemples. El Llindar, a Catalunya, té tipus diferents d'oportunitats pràctiques de treball i uns bons mètodes per establir bones relacions, orientació, etc. Un altre exemple és el *curs de Motivació a l'Estudi de l'Escola popular superior* del Consell Regional de Västernorrland, que ofereix una via per reintegrar-se al sistema educatiu mitjançant un curs a l'Escola Popular Superior (Folkhögskola). Les escoles populars superiors (Folkhögskola) ofereixen una pedagogia alternativa

i són, per definició, un espai d'aprenentatge alternatiu. En el *curs de Motivació a l'Estudi de l'Escola Popular Superior*, els eixos són l'ocupació i les possibles oportunitats de treball futures, i és una bona forma de motivar els joves perquè acabin la seva educació.

La manca de contractes de pràctiques és un repte important del sistema educatiu i una de les causes principals de l'abandonament escolar prematur a Noruega. Així doncs, per reduir l'abandonament escolar prematur, recomanem mesures que augmentin les oportunitats d'aconseguir contractes de pràctiques. En general, obtenir experiència en el treball té una importància vital per als joves. El *Programa d'Inversió Juvenil* de Hampshire és un exemple que cal valorar dins d'aquest context.

Nom de la regió i del país: Consell Regional de Tulcea, Romania

Destinatari: Responsables de la presa de decisions regional, polítics del consell regional, la direcció administrativa, el personal del Centre Regional de Recursos i Assistència Educativa de Tulcea, les ONG.

I. Prevenció

1) Definició en el context del projecte

Mesures per identificar els estudiants en zona de risc i fer-ne un seguiment per evitar-ne l'abandonament escolar mitjançant la cooperació intersectorial: identificar els estudiants en zona de risc, definir-ne les necessitats i prevenir-ne l'abandonament escolar.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

Els principals programes/polítiques per a la prevenció de l'AEP, relatius a la qüestió inclosa en l'"Estratègia per reduir l'abandonament escolar prematur a Romania" i materialitzats a la regió de Tulcea són:

1. La provisió de llibres de text gratuïts (disponibles en llengua romani) al llarg de tot el període de deu anys d'educació obligatòria.

2. El programa "Escola després de l'escola" (SAS) és un programa complementari d'escola obligatòria que ofereix oportunitats d'aprenentatge formal i no formal per ampliar coneixements, competències i habilitats, reforçar les competències ja adquirides, accelerar l'aprenentatge i també l'aprenentatge de reforç per a l'educació primària i secundària. Dins de la regió de Tulcea, el programa és dut a terme a: **Centre Multifuncional SOFIA, Centre Social Polivalent "Aproape de tine", Beca Sulina Vodafone.**

El programa "Escola després de l'escola" és un tipus de suport educatiu per a nens/alumnes en risc i en el curs 2014-2015 es va dur a terme a tres escoles de la ciutat de Tulcea (l'institut Al. Ciucurencu, el Col·legi Agrícola Nicolae Cornăţeanu i el Grup Escolar Anghel Saligny). En el curs 2015-2016, el programa també es durà a terme a Sulina, la ciutat del delta del Danubi, amb finançament europeu. A Tulcea no hi ha SAS per a les escoles secundàries.

Tot i que la política educativa "Escola després de l'escola" és molt necessària i, de fet, existeix en la teoria, no està donant els resultats esperats. Segons les dades recollides fins ara sobre aquesta qüestió, les raons principals per

al nivell extremadament baix de presència de les SAS a les àrees desfavorides (especialment les rurals) són l'escàs finançament que rep el programa i la manca de motivació dels docents.

Atès que les autoritats locals constitueixen una part de les fonts de finançament del programa, a través de finançament addicional dels pressupostos locals o dels programes nacionals/europeus, el Consell Regional de Tulcea podria participar, mitjançant la cooperació entre institucions, en la millora de l'accessibilitat als fons europeus, amb la qual cosa es garantiria una millor capacitat financera i tècnica a les escoles per poder elaborar i implementar projectes amb fons estructurals.

Els sol·licitants podrien tenir com a objectiu el Pilar 2 del HCOP (Programa Operatiu de Capital Humà 2014-2020), Eix Prioritari 6, que ofereix, dins de dues de les seves quatre prioritats (10.1 i 10.3), programes per donar suport a estudiants en risc educatiu i mitjançant el qual es podria finançar el programa SAS.

Però el desavantatge d'aquesta opció és que la durada del finançament és limitada (màxim un 1-2 anys), juntament amb les dificultats de garantir la sostenibilitat del projecte a què s'enfronten els beneficiaris d'aquests tipus de projecte. Obtenir aquestes subvencions encara podria suposar un impuls per al programa SAS.

3. El Programa "Educació inclusiva des de la primera infantesa" vol atorgar a tots els nens el dret a l'educació i al desenvolupament per tal de permetre que assoleixin tot el seu potencial i puguin tenir un bon inici a la vida. L'imparteix el Centre "SIBELL" per a la Cura, l'Atenció i l'Educació Inicial.

Tots aquests programes estan adreçats a garantir la prevenció de l'AEP i, a més, serveixen de veritables sistemes d'alerta per als professionals de l'educació pel que fa als primers senyals (dificultats d'aprenentatge, mancances acadèmiques, problemes familiars, etc.) que podrien provocar un abandonament escolar futur.

L'atenció se centra tant en les polítiques escolars generals com en les polítiques individuals. Les polítiques escolars generals s'integren dins de les polítiques generals per al desenvolupament de la unitat escolar: política d'absentisme i normativa escolar per a cada unitat, programes de desenvolupament personal per a estudiants amb forts components extracurriculars, com ara **"Estigues preparat", programa educatiu per al desenvolupament de competències clau o EVRICA, Educació per a la Vida i la Responsabilitat Individual mitjançant programes actius de ciutadania per als joves a Romania.**

Les polítiques d'escala individual pretenen fomentar la resistència dels alumnes al risc d'AEP i la seva recuperació després de patir dificultats reals de naturalesa social, cognitiva o emocional: **"Dues vegades nosaltres" i "Short Breaks", "Cultura per a tots!" i "El noi del costat"**, els dos darrers finançats amb el pressupost per a subvencions de la regió de Tulcea del 2015 i 2016, dins de l'àrea prioritària de Cultura, etc.

4. L'oferta de trajectòries d'aprenentatge flexible, adaptades a les possibilitats individuals queda garantida mitjançant l'ús de l'**AMN Insight, un sistema informàtic escolar per a la gestió, avaluació i orientació dels estudiants**. Aquesta plataforma ofereix una sèrie d'instruments per a proves i orientació escolar, com una plataforma online d'avaluació psicològica, que suposa una ajuda real per evitar l'abandonament, i per a l'orientació educativa i professional dels estudiants.

Els informes finals de les avaluacions complementaran la cartera educativa de l'estudiant i garanteixen alhora una transició fluida al nivell necessari de l'institut o una orientació vers les escoles de formació professional. Els resultats de les proves són utilitzats per a l'orientació individual i de grup per part dels especialistes del Centre de Recursos i Assistència Educativa de la Regió de Tulcea (CJRAE), i així es facilita simultàniament, tant als estudiants com als pares, l'accés al diagnòstic més idoni, a dades sobre orientació i assessorament i una major permeabilitat de les trajectòries educatives alternatives.

El Centre de Recursos i Assistència Educativa de la Regió de Tulcea vol implementar aquest projecte en els pròxims cursos escolars i el Consell Regional de Tulcea garantirà els costos de l'ús de la plataforma.

3) Missatges clau:

Compromís econòmic i polític de les autoritats locals a llarg termini per a la reducció del fenomen de l'abandonament escolar prematur a Tulcea, com a suport públic per reduir els costos públics i socials i augmentar la cohesió social de la regió.

En aquest sentit, el Consell Regional de Tulcea podria posar en marxa un pla d'acció operatiu al voltant de la qüestió de l'abandonament escolar prematur, que es basaria en assumir un cicle complet: anàlisi, disseny, implementació, avaluació. Col·laborant estretament amb la Inspecció de l'Educació de la Regió de Tulcea, les escoles i

les ONG locals, es podria crear l'oportunitat d'adoptar un enfocament pràctic vers el fenomen de l'AEP i el desenvolupament d'una metodologia comuna per identificar els estudiants en zona de risc, definir-ne les necessitats i prevenir l'abandonament.

En termes de prevenció, cal considerar dos tipus de necessitats:

a. finançament

- Provisió d'un finançament continuat per als programes existents;
- Obertura d'una àrea prioritària Cultura-Educació a través de la Llei 350/2005 sobre el règim de beques procedents de fons públics amb objectius d'interès general, com ara fer que les ONG tinguin dret a fer servir els fons per a programes extraescolars;
- Establiment de la Beca Rural del Consell Regional de Tulcea per a estudiants d'escoles secundàries del delta del Danubi;
- Participació del Consell Regional de Tulcea i els ajuntaments i comunes de la regió en la renovació i l'equipament de les unitats de formació professional per augmentar l'atractiu d'aquest tipus d'escolarització.

b. mecanismes de suport adients per a la formació i millora de la capacitat tècnica de les escoles amb estructures primàries i secundàries per elaborar i implementar projectes finançats amb fons estructurals i poder així obtenir beques per al programa SAS dels ROP, el Banc Mundial, etc.

II. Intervenció:

1) Definició en el context del projecte

Mesures per detectar estudiants abans que abandonin l'escola prematurament i per identificar-ne les necessitats per tal de tornar a motivar-los i convèncer-los que tornin a l'ensenyament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

Els principals programes/polítiques per a intervenció en cas d'AEP, relatius a la qüestió inclosa en l'"Estratègia per reduir l'abandonament escolar prematur a Romania" i materialitzats a la regió de Tulcea són:

1. **Suport als estudiants en risc d'abandonament i alumnes amb NEE (necessitats educatives especials)**, a través del CCREA de Tulcea, incloent-hi també l'assemblea d'assistència psicopedagògica, gabinets de teràpia de la parla i incorporant-hi els docents itinerants i els assistents socials.
2. Organització i ampliació del programa "**Escola després de l'escola**" (SAS), que inclogui l'aprenentatge de reforç;
3. **Garantia d'una prestació per ingressos mínims i una assignació complementària familiar** (Ministeri de Treball);
4. **Programa nacional "Llet i pa"** - L'Estat romanès proporciona gratuïtament productes lactis i de fleca amb un valor límit de 1,04 leus (RON) per estudiant. Es proporcionen als nens d'educació preescolar pública amb un programa normal de 4 hores, i als estudiants dels cursos de primer a vuitè de l'educació privada i pública.
5. **Programa nacional "Subministraments gratuïts a l'escola"**, del qual es poden beneficiar els estudiants d'educació primària i secundària si demostren que els ingressos nets mensuals per membre familiar no superen el 50 % del salari mínim bàsic brut, que estan matriculats a escoles públiques i que assisteixen a classes diürnes;
6. **Beca "Diners per a l'escola" i programa "Euro 200" (per a la compra d'ordinadors)** (per a la compra d'ordinadors per part dels estudiants, en condicions especials);
7. **Beca per a la Formació Professional**, que actualment és de 200 leu al mes, abonats a tots els estudiants que assisteixen a formació professional.

Si bé en les intervencions posades en pràctica en matèria d'AEP hi participen nombroses institucions, inclosos altres ministeris, la Inspecció de l'Educació de la Regió, les escoles, les ONG, les autoritats dels governs locals i altres entitats, les respostes de totes aquestes institucions segueix sense ser prou coordinada.

L'eficàcia combinada d'aquestes mesures queda deslluïda per la manca d'intercanvi d'informació i per una incoherent recopilació de dades i creació d'informes per part de les institucions clau en l'actuació per a la prevenció de l'AEP i l'abandonament escolar.

Els diversos ministeris que recopilen dades relacionades amb l'AEP només tenen en compte les seves necessitats particulars d'informació i, per tant, les dades recollides per aquestes iniciatives només serveixen per al propòsit pel qual s'han recollit en un primer moment; sovint les dades es reben per separat d'agències diferents, encara que els conjunts de dades es basin en les mateixes dades individuals (dades desagregades); les normes sobre la propietat de les dades limiten l'ús òptim de la informació disponible; i les dades agregades són difícils de verificar, fet que genera dades redundants o contradictòries.

3) Missatges clau:

Cal crear un sistema d'alerta precoç sobre els estudiants en risc d'AEP, mitjançant dades procedents d'una plataforma intersectorial comuna de la regió, amb la finalitat d'aconseguir tant la recopilació de dades com el seguiment del fenomen.

Aquesta cooperació intersectorial assumiria diverses formes, a escala regional: des de la iniciativa comuna de crear una base de dades regional amb informació sobre els casos d'AEP i els estudiants en risc, accessible a les institucions associades que s'esforcen per combatre el fenomen (Inspecció de l'Educació de la Regió, CJRAE, escoles, CPECA, Cambra de Comerç, Indústria i Agricultura de Tulcea, la Direcció General de Tulcea per a l'Assistència Social i el Benestar Infantil, la Direcció de Tulcea de Protecció i Assistència Social, el Servei d'Ocupació Regional de Tulcea, la Inspecció de Treball Regional de Tulcea, la Direcció de Llibertat Condicional de Tulcea o la Inspecció de Policia de Tulcea), fins a la intervenció d'un equip multidisciplinari d'especialistes i treball en xarxa.

Cada associat es beneficiarà de tots els tipus de cooperació pel que fa a la seva missió, però la cooperació es concentrarà dins de l'escola com a institució, ja que aquí és on hi ha, o hauria de tornar, l'ESTUDIANT, que és el subjecte, l'inici i el final de cada intervenció. El fet que hi hagi un número de registre únic corresponent a cada estudiant en risc en un moment determinat, fins i tot en risc d'AEP, permetrà fer un seguiment individual de la seva situació, a més de constituir una base complexa per aconseguir la centralització d'acord amb criteris diversos.

L'experiència dels estats membres de la UE confirma que una base de dades d'aquest tipus podria suposar un fonament sòlid per donar una resposta adient als problemes específics de cada regió. Aquesta base de dades centralitzada podria facilitar un seguiment continuat dels casos, independentment de la mobilitat del subjecte (trasllat d'escola, pas a un cicle superior, entrada al món laboral, etc.).

Un benefici adicional d'aquesta plataforma serà el seu estatus d'"espai" per conèixer-se, donar suport als equips multiprofessionals i aprofitar les bones pràctiques.

III. Compensació

1) Definició en el context del projecte

Mesures per tornar a introduir en l'educació els estudiants que han abandonat l'escola prematurament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

Els programes de reinserció escolar de "segona oportunitat" (SO) ofereixen entorns d'aprenentatge que s'han concebut per satisfer les necessitats específiques dels joves que abandonen prematurament el sistema educatiu, per reconèixer i identificar els coneixements ja existents i per donar suport a la proposta.

Aquests programes difereixen dels programes escolars tant en termes d'enfocament organitzatiu com pedagògic i sovint es caracteritzen per fer-se en grups petits d'estudi, per l'ensenyament personalitzat, innovador i adaptat a l'edat dels alumnes, i per unes trajectòries d'aprenentatge flexibles.

Els programes de "segona oportunitat" estan dissenyats sobre dos nivells de formació: SO per a educació primària i SO per a educació secundària inferior. La "Segona oportunitat per a educació primària" pretén recuperar l'educació primària i està oberta per a tots els qui no han acabat aquest nivell educatiu i que han superat, en almenys

quatre anys, l'edat adequada per cursar l'educació primària. La "segona oportunitat" per a l'educació secundària inferior vol donar suport a persones de més de 14 anys que, per motius socials, no han acabat l'educació secundària, perquè puguin completar l'educació bàsica obligatòria i graduar-se, i preparar-se per al nivell de certificació professional 1, en un camp concret.

Fins ara, els programes tipus SO reben finançament del Ministeri d'Educació, però també de fons europeus o beques per a projectes. Els sol·licitants que hi tenien dret eren: instituts / centres de recerca/desenvolupament de l'àrea de l'educació o de la inclusió social, ONG, unitats educatives acreditades públiques i privades de la xarxa d'escoles nacional, els proveïdors d'assessorament i orientació escolar públics o privats, els sindicats i les associacions d'empresaris, les institucions i associacions religioses, l'Administració Nacional de Presons i les seves institucions subordinades, i les autoritats de l'Administració pública local.

En els darrers quinze anys, la Inspecció de l'Educació de la Regió de Tulcea ha desenvolupat activitats i programes adreçats a promoure l'alfabetització com a solució per millorar els mitjans de subsistència i mantenir una bona salut, que són part de l'educació bàsica (els anomenats *projectes d'alfabetització*). Actualment la Inspecció de l'Educació de la Regió de Tulcea duu a terme quatre projectes del Programa Operatiu Sectorial de Desenvolupament de Recursos Humans (HRD-SOP), tres dels quals estan directament relacionats amb programes de tipus SO: **"Accés dels nens i els joves a l'aprenentatge per a la vida – ACTIV"**, **"Educació a la comunitat: via prioritària!"**; **"Oportunitats d'orientació i reinserció, i accés a l'educació" (CORAL)**, **"Establir un nou mecanisme ecològic de reinserció social: noves cases, noves oportunitats mitjançant oficis antics al delta del Danubi" (2014-2016)**.

3) Missatges clau:

Iniciatives d'integració intersectorial de tots els grups d'interès amb responsabilitat en la matèria (Inspecció de l'Educació de la Regió de Tulcea, escoles, CJRAE de Tulcea, Direcció General de Tulcea per a l'Assistència Social i el Benestar Infantil, ONG locals) o dels agents que puguin influir en els subjectes que hagin abandonat l'escola prematurament, especialment amb edats entre els 16 i els 24 anys (Direcció Regional de Tulcea per a l'Assistència Social i la Protecció, Servei d'Ocupació de la Regió de Tulcea) per promoure programes com els de "segona oportunitat" i desenvolupar un component de "treball en pràctiques" per garantir unes perspectives d'ocupació segures mentre encara es participa en cursos de SO.

La formació amb pràctiques laborals és una formació professional basada en un contracte de pràctiques. Per tenir dret a ajudes econòmiques del Servei d'Ocupació de la Regió, l'estudiant en pràctiques ha de tenir entre 16 i 25 anys i no tenir cap titulació per a la feina per a la qual s'organitzen les pràctiques de treball. L'empresari que signa el contracte de treball en pràctiques pot rebre mensualment, si ho sol·licita, del pressupost d'assegurança per a l'atur i durant el curs en què tingui lloc el contracte de pràctiques per aquell deixeble, una quantitat igual al 60 % de l'indicador social de referència de l'assegurança per a l'atur i fomentar l'ocupació, segons la Llei 76/2002 sobre el sistema d'assegurança d'atur i foment de l'ocupació. Aquesta subvenció té un import de fins a 300 leus.

La cooperació intersectorial entre institucions educatives, governs locals, el Servei d'Ocupació de la Regió de Tulcea i la Inspecció de Treball de la Regió de Tulcea garantirà la identificació de les feines més buscades, dissenyarà l'oferta de classes de SO per obtenir qualificacions de Nivell II orientades a les feines buscades i proporcionarà contractes de pràctiques per buscar empreses de treball temporal fins i tot durant el curs de SO. Això contribuirà a harmonitzar un acord entre la demanda de feina per part dels empresaris i l'oferta de classes de la SO. D'aquesta manera, s'augmenta l'ocupabilitat i s'estimula l'adaptabilitat de les empreses i dels seus empleats.

Nom de la regió i del país: Consell Regional de Hampshire, Regne Unit

Destinatari: Responsables de l'elaboració de polítiques governamentals; responsables de la presa de decisions regionals; polítics de les autoritats locals; organitzacions de representants empresarials; responsables de la presa de decisions dins dels socis regionals del projecte

I. Prevenció

1) Definició en el context del projecte

Mesures per identificar els estudiants en zona de risc i fer-ne un seguiment per evitar-ne l'abandonament escolar mitjançant la cooperació intersectorial: identificar els estudiants en zona de risc, definir-ne les necessitats i prevenir-ne l'abandonament escolar.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

El Consell Regional de Hampshire respon davant del Govern central i té el deure legal de garantir la participació en l'educació de tots els joves fins als 18 anys. Aquest deure es va ampliar dels 16 als 18 anys per la legislació d'"Augment de l'edat de participació" presentada al setembre del 2013, segons la qual els estudiants de fins a 16 anys han de romandre a l'educació secundària, i els que en tenen entre 16 i 18 han de romandre en el sistema educatiu amb tres opcions principals: continuació a l'escola (l'anomenat *sixth form* o cursos preparatoris per a la universitat); formació professional (en centres de formació professional); o una feina amb formació (pràctiques en empreses).

En el nivell secundari, les escoles disposen d'una sèrie d'eines i d'"Indicadors de risc de ni-nis" (RONI) acordats localment per identificar estudiants vulnerables amb major risc d'abandonament. Es preveu que les escoles adaptin l'ensenyament d'acord amb aquestes eines i indicadors.

3) Missatges clau:

Durant el projecte, hem analitzat l'eficàcia de la pràctica local i s'han cercat referències amb informes d'estudis nacionals i informació dels socis regionals.

Indicadors de suport: Tenir uns indicadors coherents de dades és essencial per identificar sistemàticament els estudiants amb major risc d'abandonament i permetre les escoles i les autoritats locals utilitzar els recursos de la manera més eficaç per afavorir la millora general pel que fa a l'assistència i els assoliments. A Hampshire, les escoles disposen d'una sèrie d'eines per identificar els estudiants vulnerables i es preveu que adaptin l'ensenyament d'acord amb aquestes eines, que hi aportin el suport necessari i facin un seguiment del procés per a l'òrgan de govern. Habitualment s'identifica els estudiants d'acord amb els indicadors següents:

- **Prima a l'alumne** – atorga a les escoles un finançament addicional per millorar els assoliments dels alumnes amb desavantatges de 4 a 16 anys que tenen dret a menjador gratuït a l'escola (és a dir, que vénen de llars amb pocs recursos) o bé que estan a càrrec de l'autoritat local o han estat adoptats d'un centre d'acollida.
- **Necessitats Educatives Especials** – aquí s'inclouen els alumnes que tenen dificultats de conducta, de lectoescriptura o de comprensió, problemes amb el nivell de concentració o bé necessitats/discapacitats físiques. Per als qui tinguin necessitats complexes importants, s'elaborarà un pla d'Educació, Salut i Atenció que en reflecteixi les necessitats educatives, sanitàries i socials i descriu com se supliran mitjançant una sèrie d'intervencions i serveis.
- **Acció Escolar / Acció Escolar Plus** – aquí es reflecteixen els nivells inferiors de les necessitats educatives especials, segons es descriuen més amunt, però en els quals cal un suport i una intervenció addicional per ajudar els alumnes a assolir els nivells previstos de progrés escolar.

Algunes àrees del Regne Unit han desenvolupat eines de mesurament de dades més sofisticades per identificar els joves en risc de convertir-se en ni-nis. Recomanem valorar l'existència un conjunt coherent d'indicadors bàsics tant nacionals com per a tots els socis de la UE.

Hi ha diversos exemples molt interessants entre les regions associades d'enfocaments de col·laboració molt potents per identificar els joves en risc, com ara el "Joves al Centre" de Västernorrland i el "Pla de Millora de l'Escolarització" de Barcelona. Per bé que al Regne Unit hi ha mecanismes similars per als joves de fins a 16 anys, no és fàcil ampliar-los fins a l'educació entre els 16 i els 18 anys, a causa de la diversitat del sector i de la varietat de prestacions disponible.

II. Intervenció:

1) Definició en el context del projecte

Mesures per detectar estudiants abans que abandonin l'escola prematurament i per identificar-ne les necessitats per tal de tornar a motivar-los i convèncer-los que tornin a l'ensenyament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l'aprenentatge, l'educació a l'aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d'interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s'interpreten en l'àmbit nacional i regional.

Com s'ha indicat al capítol I, el Consell Regional de Hampshire respon davant del Govern central i té el deure legal de garantir la participació en l'educació de tots els joves fins als 18 anys.

L'educació secundària s'ofereix en escoles costejades per l'autoritat local, però cada vegada més en noves "acadèmies" que reben finançament directe del Govern central i sobre les quals les autoritats locals tenen una influència o un control estratègics menors. Les escoles i les acadèmies mateixes són les responsables directes dels seus estudiants i han de garantir-ne l'assistència i assegurar-se que la provisió i les disposicions del pla d'estudis són les adequades per identificar i assistir els alumnes que estan en risc de deixar l'escola. En col·laboració amb les famílies, les escoles han de garantir uns nivells adequats d'assistència. Si els nens no assisteixen habitualment a l'escola, els pares poden ser objecte d'accions legals i multes.

La prestació de l'educació entre els 16 i els 18 anys es fa a través d'escoles, centres de formació professional i escoles de capacitació, majoritàriament finançades directament pel Govern. Les autoritats locals són les responsables de fer un seguiment de la seva destinació i de garantir que participen en l'educació, l'ocupació o la formació. Els centres de formació professional i altres prestadors d'educació posterior als 16 anys també són responsables de garantir una assistència adequada i han d'informar l'autoritat local si un jove abandona un curs abans de completar-lo. El finançament per a la integració (intervenció amb ni-nis) del Govern és limitat i es tradueix en una sèrie de programes impulsats per uns requisits contractuals de diverses fonts de finançament, incloses la UE i les organitzacions benèfiques, fet que pot produir una duplicació de les activitats de suport i dificultar la direcció estratègica.

3) Missatges clau:

Oferta alternativa: Les escoles i centres de formació professional convencionals no són adients per a tots els joves i un component essencial de l'oferta general per als estudiants seria adoptar un enfocament diferent amb grups més petits i un ensenyament coherent de suport. Hampshire ofereix el servei "Future All" per a la (re)integració i ofereix un suport intensiu individualitzat als estudiants, inclosa la planificació i la coordinació d'accions individuals juntament amb altres serveis de suport.

Hampshire també ofereix un “Programa de Premis” per als estudiants que no s’han incorporat a l’educació convencional i que se centra en els interessos personals, en la confiança, la motivació i el treball en equip. Hi ha certs paral·lelismes entre els programes de Hampshire i l’escola de segona oportunitat El Llindar a Catalunya, pel que fa a oferir un programa de suport centrat en l’alumne i construït al voltant d’unes relacions estretes amb el personal de suport i atenent als interessos dels estudiants. El Llindar és una escola ja assentada, mentre que el programa de Hampshire és un projecte col·laboratiu que no forma part del pla d’estudis educatiu convencional i, per tant, depèn de trobar un paquet de finançament d’altres fonts que en garanteixin el funcionament continuat. Això té a veure amb el fet que el pla d’estudis que ofereix (flexible, centrat en l’alumne) no compleix els requisits de finançament pel que fa a la titulació, que són un prerrequisit per rebre finançament en educació del Govern nacional.

Finançament: Les escoles britàniques tenen capacitat per posar en pràctica intervencions de prevenció de l’abandonament, per motivar i reintegrar els alumnes de fins a 16 anys en risc de deixar l’escola i que han estat identificats com a no idonis per a l’oferta tradicional de plans d’estudis. Poden fer servir una sèrie d’eines, com la formació professional, cursos basats en un lloc de treball o trasllats a altres proveïdors, com els centres de formació professional. Les escoles tenen pressupostos i responsabilitat directes a l’hora d’assignar aquests programes i de garantir que satisfan les necessitats dels seus alumnes. Per als alumnes entre 16 i 18 anys, però, el finançament està fragmentat i nosaltres considerem que cal un pressupost separat i centralitzat per a la intervenció, que suposi un percentatge del pressupost general en educació del Govern, per finançar programes que parin més atenció a la integració inicial (intervenció) i a la progressió en l’aprenentatge (compensació), en lloc de basar-se en el requisit actual d’un assoliment educatiu vinculat a qualsevol finançament rebut.

III. Compensació

1) Definició en el context del projecte

Mesures per tornar a introduir en l’educació els estudiants que han abandonat l’escola prematurament mitjançant la cooperació intersectorial: proporcionar mètodes educatius més flexibles i personalitzats i solucions que incloguin la pràctica, l’aprenentatge, l’educació a l’aire lliure, etc., en cooperació amb els agents i els grups d’interès de la regió.

2) Breu resum de les polítiques governamentals nacionals actuals i com s’interpreten en l’àmbit nacional i regional.

La Llei de l’educació de 2011 és la política bàsica del Regne Unit i inclou el requeriment legal que els estudiants romanguin en el sistema educatiu fins als 18 anys. A més, el document “Skills for Sustainable Growth” (“Competències per a un creixement sostenible”) estableix l’estratègia nacional pel que fa a les competències. La responsabilitat del finançament de l’aprenentatge posterior als 16 anys és compartida entre el Departament d’Educació (DfE) i el Departament d’Empresa, Innovació i Competències (BIS). Els instituts de formació professional, els proveïdors, les escoles i les acadèmies reben una assignació financera anual de l’Agència de Finançament de l’Educació (EFA) i de l’Agència de Finançament de les Competències (SFA) per a la prestació de l’educació entre els 16 i els 19 anys. Tots els estudiants tenen dret a un ensenyament gratuït fins als 19 anys, o fins als 25 si tenen una dificultat d’aprenentatge i/o una discapacitat. L’abril del 2017, es presentarà una nova Taxa de l’Aprenentatge per a empresaris, amb la qual s’augmentarà l’import del finançament disponible per atendre els joves d’entre 16 i 18 anys, amb fons addicionals per als estudiants de grups desfavorits, com ara els que provenen del sistema d’acollida.

3) Missatges clau:

Rutes de seguiment i compensació: El Consell Regional de Hampshire i les escoles estan col·laborant en un projecte conjunt per donar suport a la participació. Les escoles fan una contribució econòmica

anual a Hampshire, que proporciona un servei per fer el seguiment de les destinacions dels alumnes que abandonen l'escola i fer-ne un informe, a més de treballar amb les escoles a escala local per ajudar-les a identificar els alumnes en risc i oferir-los assessorament i orientació sobre la formació professional o les oportunitats de treball. També pretén reduir el nombre de joves de més de 16 anys la destinació dels quals és "desconeguda". També finança un Equip de Participació en l'Educació (EPT), un equip molt qualificat amb un sòlid coneixement local que pot indicar als joves quin és el millor suport i el més adequat per satisfer les seves necessitats. La clau de l'èxit és un enfocament de múltiples agències en el qual l'EPT treballi amb les escoles i els centres de formació professional. És important que hi hagi un intercanvi efectiu i puntual de les dades per identificar ràpidament els joves que no han tingut un progrés satisfactori en una destinació d'estudis posteriors als 16 anys, o que han començat un curs i després l'han abandonat. La contribució del finançament procedent de les escoles i d'altres organismes ha permès dedicar més recursos i utilitzar-los de forma eficaç per donar suport als joves. Els coneixements locals sobre la gamma de destinacions disponibles per als joves en una zona determinada és força bo, com també dels diversos serveis de suport especialitzat (per exemple, salut mental, drogues i alcohol, o allotjament) que els joves podrien necessitar. El finançament per donar suport a l'EPT s'acorda entre les escoles cada any, malgrat que actualment el Govern està valorant fer canvis en la manera de finançar les escoles, fet que suscita incertesa sobre la seva sostenibilitat a llarg termini. Nosaltres recomanàrem que aquest model continués amb un finançament sostenible.

Formació i contractes en pràctiques: Que hi hagi una vinculació directa entre els sectors de formació professional i les empreses pot ser un factor de motivació per als estudiants i atorga importància a l'educació i la formació, a banda d'establir un horitzó clar entre els estudis i el món laboral. En el curs de Motivació a l'Estudi de l'Escola Popular Superior del Consell Regional de Västernorrland, els eixos són l'ocupació i les possibles oportunitats de treball futures. És una bona forma de motivar els joves perquè acabin la seva educació.

El Programa d'Inversió Juvenil de Hampshire ha ofert fins a 1.000 oportunitats de treball (850 contractes en pràctiques i 150 formacions en pràctiques) entre el 2013 i el 2018 per atendre els joves vulnerables (centrant-se en els joves que abandonen el sistema d'acollida de les autoritats locals) i que obtinguin les competències que els calen per aconseguir una feina. El Consell Regional de Hampshire i els seus socis de districte estan aprofitant de forma eficaç la seva influència a través de la Planificació i la Contractació del sector públic per acordar formacions i contractes en pràctiques com a part dels contractes de serveis. Aquesta iniciativa està tenint força èxit i la recomanàrem per a les regions associades.

En resum, a través d'aquest projecte hem identificat que hi ha alguns elements clau que haurien d'existir per permetre una compensació satisfactòria:

- Una oferta de pla d'estudis adequada i interessant que se centri en les necessitats de l'individu i que tingui una trajectòria de progressió sòlida (incloent-hi oportunitats de desenvolupament de competències més àmplies de tipus social i d'"ocupabilitat")
- Unes relacions constants i de qualitat amb els professionals i el personal de suport
- Existència de mesures per tractar les necessitats d'atenció complexes, com ara derivacions a altres organismes per qüestions com la salut mental o l'allotjament.

